

Brusel 4. května 2026
(OR. en)

8828/26

ENER 215
FISC 160
ECOFIN 563
COMPET 518
ENV 445
IND 303

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	30. dubna 2026
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2026) 850 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU o tržních cenách za dodávky elektřiny, účinné hospodářské soutěži na maloobchodním trhu a podpoře odměňování flexibility v maloobchodních smlouvách

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2026) 850 final.

Příloha: COM(2026) 850 final

V Bruselu dne 30.4.2026
COM(2026) 850 final

ZPRÁVA KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

o tržních cenách za dodávky elektřiny, účinné hospodářské soutěži na maloobchodním trhu a podpoře odměňování flexibility v maloobchodních smlouvách

ÚVOD

Podle čl. 5 odst. 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou¹ (dále jen „směrnice (EU) 2019/944“ nebo „směrnice o elektřině“) má Komise předložit zprávu o provádění ustanovení článku 5 o tržních cenách za dodávky a veřejných zásazích do stanovování cen za dodávky elektřiny.

V souladu se svým závazkem podporovat cenovou dostupnost energie a umožnit flexibilní účast na trzích s elektřinou, jak oznámila v Akčním plánu pro cenově dostupnou energii², se Komise snaží podporovat odměňování³ jako prostředek k cenově dostupnější energii, mimo jiné prostřednictvím nižších nákladů na dodávky elektřiny.

Konkurenceschopné maloobchodní trhy a flexibilita na straně poptávky jsou úzce spojeny s dalšími aspekty Akčního plánu pro cenově dostupnou energii, a zejména se strategiemi Komise pro elektrifikaci i digitalizaci, které se rovněž významně zaměřují na to, aby byly realizovány způsobem vstřícným ke spotřebitelům⁴.

První kapitola této zprávy se zaměřuje na tržní maloobchodní ceny, jak požaduje článek 5 směrnice (EU) 2019/944, které jsou klíčové pro vytvoření účinné hospodářské soutěže mezi dodavateli a zlepšení tržní nabídky pro spotřebitele. Zdůrazňuje rovněž postupy, které mají členskými státy pomoci při provádění článku 5. Tržní ceny jsou důležité i pro naplňování flexibilních smluv. V členských státech, kde cenové zásahy zůstávají v platnosti, musí být tento přechod na tržní ceny pečlivě řízen, aby byla zajištěna cenová dostupnost a zároveň umožněny jasné cenové signály, z nichž by vycházely flexibilní maloobchodní smlouvy.

Flexibilita na straně poptávky⁵, kterou lze zajistit různými způsoby, hraje ústřední úlohu při sladování trhů s potřebami spotřebitelů, zajišťování cenové dostupnosti, úspor a účinnosti systému. Flexibilita přináší hodnotu jak přímo zúčastněným spotřebitelům prostřednictvím nižších cen a lepšího využívání energie, tak širšímu systému snížením nákladů a zvýšením účinnosti. Hlavní zásadou však musí být, aby flexibilita sloužila spotřebitelům, nikoliv je zatěžovala, a aby maloobchodní nabídky a systémové pobídky byly navrženy tak, aby zajišťovaly jasnost, spravedlnost a inkluzivitu. Aby bylo možné tyto výhody realizovat v praxi, měla by být aktivně podporována flexibilita na straně poptávky, pokud přináší jasné výhody. To platí zejména pro konečné zákazníky, kteří jsou vybaveni a motivováni k účasti na maloobchodním trhu, ale také pro energetický systém jako celek.

Druhá kapitola této zprávy se zaměřuje na zajištění flexibility prostřednictvím maloobchodních smluv⁶, kdy spotřebitelé mohou reagovat na cenové signály změnou spotřeby elektřiny. Cílem této flexibility je zvýšit zapojení spotřebitelů tím, že bude motivovat k úpravám spotřeby

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (přepřpracované znění) (Text s významem pro EHP) (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 125), členské státy měly dokončit provedení ve vnitrostátním právu před 31. prosincem 2020 (ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

² COM(2025) 79 final, „Akční plán pro cenově dostupnou energii Odhalení skutečné hodnoty energetické unie s cílem zajistit cenově dostupnější, účinnější a čistší energii pro všechny Evropany“.

³ V kontextu tohoto dokumentu se maloobchodními smlouvami na dodávky elektřiny rozumí především smlouvy uzavřené mezi dodavateli energie a zákazníky, kteří nemají přímý přístup na velkoobchodní trhy, jako jsou domácnosti a firmy (např. malé a střední podniky a mikropodniky).

⁴ Jak bylo oznámeno v Akčním plánu pro cenově dostupnou energii, Komise předloží akční plán elektrifikace a strategický plán pro digitalizaci a umělou inteligenci pro odvětví energetiky.

⁵ Podle čl. 2 bodu 79 nařízení (EU) 2019/943 se „flexibilitou“ rozumí schopnost elektrizační soustavy přizpůsobit se proměnlivosti výroby a spotřeby a dostupnosti sítě v příslušných časových rámcích trhu.

⁶ Tento druh odezvy strany poptávky se obvykle označuje jako cenová (nebo implicitní) odezva strany poptávky, protože spotřebitelé reagují na změny maloobchodních cen elektřiny a přesouvají svou spotřebu na období, kdy je elektřina levnější.

energie v souladu s dynamikou nabídky a poptávky, a zároveň zajistit cenovou dostupnost a chránit zranitelné spotřebitele.

1. TRŽNÍ CENY ZA DODÁVKY

Podle čl. 5 odst. 1 směrnice (EU) 2019/944 mohou všichni dodavatelé volně stanovit cenu, za niž dodávají elektřinu zákazníkům. Spolu s právem zákazníků na výběr vlastního dodavatele je toto klíčovým prvkem směrnice o elektřině pro zajištění spravedlivé hospodářské soutěže a otevřeného přístupu pro všechny dodavatele.

Článek 5 by měl spotřebitelům umožnit plně využívat výhod liberalizovaného vnitřního trhu s elektřinou, který podporuje cenovou i necenovou soutěž mezi dodavateli elektřiny, přitahuje nové účastníky trhu a v konečném důsledku posiluje možnost volby spotřebitelů a zvyšuje jejich spokojenost. Liberalizované trhy s energií rovněž pomáhají zajistit, aby spotřebitelé mohli plně využívat výhod zvýšené flexibility a lepších investic do obnovitelných zdrojů energie a zároveň přispívat ke stabilitě sítě prostřednictvím odezvy strany poptávky. Kromě článku 5 obsahuje směrnice o elektřině další opatření, která usnadňují hospodářskou soutěž a výběr spotřebitelů, jako jsou srovnávací nástroje, přesná vyúčtování, inteligentní elektroměry a práva na mimosoudní urovnání sporů.

Článek 5 rovněž umožňuje členským státům zasahovat do stanovování cen – buď na ochranu zákazníků, kteří trpí energetickou chudobou a jsou zranitelní, nebo pro všechny domácnosti a mikropodniky v rámci přechodu na plně účinnou hospodářskou soutěž, a to za přísných kritérií. Zásah do stanovování cen (nazývaný také „regulované ceny“) znamená, že je alespoň jeden maloobchodní dodavatel omezen v možnosti volně stanovit cenu, za niž prodává elektřinu prostřednictvím alespoň jedné ze svých smluv⁷. Regulované ceny mohou být účinné při stabilizaci cen energie pro konečné spotřebitele. Potenciálně však odstraňují cenový signál pro spotřebitele, snižují pobídky k energetické účinnosti a podkopávají hospodářskou soutěž, což se v dlouhodobém horizontu děje na úkor spotřebitelů.

Tato zpráva posuzuje mechanismy stanovování cen na maloobchodních trzích v členských státech od července 2019, kdy směrnice o elektřině vstoupila v platnost. Vychází ze zpráv předložených členskými státy podle čl. 5 odst. 9⁸ a z analýz a údajů agentury ACER, údajů Eurostatu a sekundárního výzkumu.

Navzdory energetické krizi v posledních letech (důsledky pandemie COVID-19 a neoprávněné invaze Ruska na Ukrajinu v roce 2022) existují ukazatele zlepšujících se konkurenčních podmínek v Unii, zejména v členských státech, které nemají žádnou regulaci cen. Stále však zůstává značný prostor pro zlepšení. Členské státy se musí zabývat plánováním, které nastíní cestu přechodu k účinné hospodářské soutěži a posílí rozvoj větší flexibility na maloobchodních trzích.

Rámeček 1. Veřejné zásahy do stanovování cen během energetické krize

Energetická krize výrazně zvýšila maloobchodní ceny v roce 2022 a jejich úroveň zůstala zvýšená i po většinu let 2023 a 2024.

⁷ Článek 5 se nevztahuje na zásahy, jako jsou jednorázové platby domácnostem, poukázky a snížení DPH a spotřebních daní, které neomezují možnost dodavatelů volně stanovit ceny. Zásahy na velkoobchodním trhu nejsou podle směrnice o elektřině povoleny.

⁸ Zprávy členských států o provádění článku 5 (podle čl. 5 odst. 9).

Komise stanovila pokyny k uplatňování článku 5 směrnice o elektřině během krize⁹ jako součást sdělení REPowerEU (COM(2022) 108 final). Následovalo nařízení Rady (EU) 2022/1854 o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie, které dočasně rozšířilo možnosti členských států zasahovat do stanovování cen elektřiny¹⁰.

Mezi nástroje pro zásahy, které členské státy během krize použily, patřily cenové zásahy do maloobchodních cen, snížení DPH a dobropisy a poukázky na elektřinu pro domácnosti. Celkově došlo v mnoha členských státech během krize k přechodu zákazníků k regulovaným, zastropovaným nebo jinak chráněným nabídkám. Většina opatření byla ukončena, některá však zůstala aktivní až do roku 2025.

Revize směrnice o elektřině zavedla článek 66a, který umožňuje Radě vyhlásit celounijní nebo regionální krizi cen a umožňuje členským státům dočasně stanovit ceny, které jsou nižší než náklady, a rozšířit podporu malým a středním podnikům za přísných podmínek, aby byla zaručena hospodářská soutěž, energetická účinnost a pobídky ke snížení poptávky.

1.1 Současný stav podávání zpráv o provádění ustanovení článku 5 ze strany členských států

Členské státy¹¹ podaly zprávy o provádění článku 5 takto: Většina zpráv byla zaslána do 31. března 2025 a odráží situaci k tomuto datu:

- Čtrnáct členských států uvedlo, že cenový zásah nezavedlo: Rakousko, Česko, Německo, Dánsko, Estonsko, Řecko, Finsko, Chorvatsko, Irsko, Lucembursko, Lotyšsko, Nizozemsko, Švédsko a Slovinsko.
- Tři členské státy uvádějí zásahy pouze pro domácnosti, které trpí energetickou chudobou a jsou zranitelné: Belgie, Itálie a Portugalsko.
- Šest členských států uvádí cenový zásah pro všechny domácnosti a/nebo mikropodniky při přechodu k plně konkurenčním trhům: Bulharsko, Španělsko, Francie, Maďarsko, Litva a Slovensko.
- Tři členské státy uvádí zásahy do stanovování cen s ukončením v roce 2025: Polsko (září 2025), Portugalsko (prosinec 2025) a Rumunsko (červenec 2025).
- Dva členské státy uvedly, že se na ně vztahují výjimky z provádění článku 5, čímž je podávání zpráv bezpředmětné¹²: Kypr a Malta.

Podle čl. 5 odst. 8 mají členské státy povinnost oznámit Komisi svá rozhodnutí o regulaci maloobchodních cen do jednoho měsíce od jejich přijetí. Tato povinnost zahrnuje také všechny podstatné změny probíhajících režimů (např. rozšíření okruhu osob, které mají z opatření prospěch). Tyto povinnosti jsou systematicky plněny.

1.2 Cenový zásah ve prospěch spotřebitelů, kteří jsou zranitelní a trpí energetickou chudobou

Ustanovení čl. 5 odst. 2 stanoví, že by členské státy měly upřednostňovat sociální politiky nebo jiné než cenové zásahy na ochranu zákazníků, kteří trpí energetickou chudobou nebo jsou zranitelní. Taková opatření by mohla mít podobu uvedenou v doporučení Komise (2023/2407)

⁹ [REPowerEU: společná evropská akce pro cenově dostupnější, bezpečnější a udržitelnější energii – COM\(2022\) 108 final.](#)

¹⁰ Přehled o provádění tohoto nařízení je uveden ve [zprávě Komise Evropskému parlamentu a Radě o přezkumu intervencí v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie v souladu s nařízením Rady \(EU\) 2022/1854 – Úřad pro publikace EU.](#)

¹¹ V roce 2024 Komise stanovila vzor, který má tento požadavek usnadnit.

¹² Ustanovení čl. 66 odst. 4 (Kypr, probíhající práce na prodloužení výjimky) a čl. 66 odst. 5 (Malta).

týkajícím se energetické chudoby¹³, které se zaměřuje na strukturální řešení energetické chudoby.

Bez ohledu na to umožňuje čl. 5 odst. 3 členským státům uplatňovat veřejné zásahy do stanovování cen. Tyto zásahy musí probíhat v širším rámci zásahů zaměřených na podporu osob, které jsou zranitelné a trpí energetickou chudobou, v kontextu vnitrostátních plánů členských států v oblasti energetiky a klimatu¹⁴.

Ustanovení čl. 5 odst. 4 vyžaduje, aby veřejné zásahy do stanovování cen elektřiny pro zranitelné domácnosti sloužily obecnému hospodářskému zájmu, byly transparentní a nediskriminační, zajišťovaly rovnost přístupu poskytovatelů, byly časově omezené a přiměřené a zamezovaly diskriminačním dodatečným nákladům pro účastníky trhu.

Belgie, Itálie a Portugalsko uvedly zásahy do stanovování cen (prostřednictvím sociálních sazeb), které se vztahují pouze na domácnosti, které jsou zranitelné a trpí energetickou chudobou. Uvedené zásahy jsou součástí širších strategií boje proti energetické chudobě v daných zemích. Španělsko rovněž zavedlo mechanismus „bono social“, který lze rovněž považovat za zásah podle čl. 5 odst. 3.

Zatímco v Belgii je podíl tohoto zásahu na trhu omezen na 9,9 % domácností¹⁵, v Itálii se cenový zásah pro zranitelné zákazníky, *Esercenti maggior tutela per clienti vulnerabili*, vztahuje na 35 % domácností, protože podmínky způsobilosti jsou širší¹⁶. V Portugalsku je sociální sazba¹⁷ uvedena jako opatření sociální politiky v portugalské *Estratégia Nacional de Longo Prazo para o Combate à Pobreza Energética* (Dlouhodobá strategie boje proti energetické chudobě) 2023–2050 a v roce 2022 se vztahovala na 13 % spotřebitelů elektřiny¹⁸.

Členské státy se vyzývají, aby pro domácnosti, které trpí energetickou chudobou, upřednostňovaly strukturální opatření, jako je energetická renovace, před opatřeními týkajícími se cenové dostupnosti, jako je podpora příjmů a programy sociálního zabezpečení nebo dočasná finanční pomoc. Sociální sazby mohou být použity jako součást širšího, dobře cíleného přístupu ke zmírnění okamžitých obtíží.

1.3 Cenový zásah ve prospěch všech domácností a mikropodniků na přechodné období k dosažení účinné hospodářské soutěže

Ustanovení čl. 5 odst. 6 směrnice o elektřině umožňuje členským státům dočasně regulovat ceny elektřiny během přechodu k plně účinné hospodářské soutěži. To umožňuje zásahy na časově omezené období, kdy by se výhody hospodářské soutěže plně neprojevil.

Kritéria pro cenové zásahy – v kontextu přechodu k účinné hospodářské soutěži, jak je stanoveno v čl. 5 odst. 7 – jsou kumulativní s kritérii podle čl. 5 odst. 4 s celkovým cílem

¹³ Doporučení Komise (EU) 2023/2407 ze dne 20. října 2023 týkající se energetické chudoby, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L_202302407.

¹⁴ Ustanovení čl. 5 odst. 5 směrnice odkazuje na čl. 3 odst. 3 písm. d) a článek 24 nařízení (EU) 2018/1999 o správě, podle nichž jsou členské státy povinny ve svých integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu uvést politiky a opatření týkající se energetické chudoby, včetně opatření sociální politiky a dalších příslušných národních programů.

¹⁵ CEER/ACER, 2023. Pro srovnání, v roce 2023 činila míra energetické chudoby v Belgii přibližně 6 %.

¹⁶ Způsobilými spotřebiteli jsou ti, kteří dosáhli věku 75 let, spotřebitelé, kteří mají nárok na sociální bonus na základě ekonomické situace nebo z důvodu zdravotního stavu (vyžadujícího elektrické zařízení ze zdravotních důvodů), osoby se zdravotním postižením, žijící v nouzovém bydlení po katastrofické události nebo na malém ostrově, jehož soustava není propojena.

¹⁷ Na sociální sazbu se čl. 5 odst. 3 nevztahuje, protože: „zranitelní spotřebitelé si mohou vybrat svého dodavatele a sleva se vztahuje na síťovou sazbu“, proto dodavatelé mohou nadále volně stanovit cenu.

¹⁸ Direção-Geral de Energia e Geologia. *Estratégia Nacional de Longo Prazo para o Combate à Pobreza Energética (usnesení vlády RCM 11/2024, 8.1.2024)*. 2024. <https://www.dgeg.gov.pt/media/rgicnggr/rcm-11-2024-08-01-2024-estrat%C3%A9gia-nacional-de-longo-prazo-para-o-combate-%C3%A0-pobreza-energ%C3%A9tica.pdf>.

vytvořit pevnou právní a ekonomickou strukturu, která zabrání narušení trhu. Mezi kritéria patří mimo jiné hodnocení pokroku, nediskriminační zacházení s dodavateli, stanovení cen tak, aby převyšovaly náklady, informování těch, kdo mají ze zásahů prospěch, o jiných konkurenčních nabídkách a zabránění křížovým dotacím mezi zákazníky s tržními cenami a zákazníky s regulovanými cenami. Zatímco některé země úspěšně začlenily regulaci cen do postupné liberalizace trhu, jiné jsou teprve na začátku fázi přechodu. Dynamika trhu ukazuje značné rozdíly: například na 18 % domácností v Portugalsku, 27,3 % v Litvě, 29 % ve Španělsku, 57 % ve Francii a 63 % v Polsku se stále uplatňují regulované sazby¹⁹. Tyto země uvádějí, že požadavky uvedené v čl. 5 odst. 7 písm. a) plní přijetím opatření k posílení hospodářské soutěže a že sledují pokrok. Ne všechny však uvedly jasné údaje pro revizi svých režimů.

Naproti tomu v několika členských státech, např. v Maďarsku, na Slovensku a v Bulharsku²⁰, má regulované sazby téměř 100 % zákazníků v domácnostech. Opatření v některých členských státech se nadále vztahují na malé a střední podniky. Byť jsou taková opatření podle nařízení 2022/1854 během krize povolena, jsou v rozporu se směrnicí o elektřině.

Ustanovení čl. 5 odst. 7 písm. a) požaduje pro veřejné zásahy při stanovování cen toto: „*musí je doplňovat soubor opatření k dosažení účinné hospodářské soutěže a metodika pro hodnocení pokroku vyplývajícího z těchto opatření*“. Pro splnění této povinnosti mohou členské státy definovat plán, který by byl strukturovaný na základě opatření a měl by obsahovat definované milníky a metodiku posouzení s ukazateli. Takový plán by měl nastiňovat opatření s cílem omezit narušení mechanismů stanovování cen, zvýšit transparentnost tržních signálů a zajistit spravedlivou hospodářskou soutěž mezi dodavateli – v souladu s širšími kritérii stanovenými v čl. 5 odst. 7.

Ukotvením cen dodávek v závislosti na dynamice trhu mohou členské státy posílit investice do energie z obnovitelných zdrojů, zlepšit stabilitu sítě a podpořit dlouhodobou předvídatelnost nákladů pro spotřebitele. Plán by měl rovněž zahrnovat **konzultace se zúčastněnými stranami**, včetně výrobců energie, spotřebitelů a regulačních orgánů, aby se řešily obavy ohledně cenové dostupnosti a nestability trhu. Strukturovaný přístup nejen urychlí integraci obnovitelných zdrojů energie, ale také zajistí, že členské státy zůstanou odolné vůči vnějším otřesům, jako jsou geopolitická narušení nebo náhlé změny v poptávce po energii.

Několik členských států úspěšně zvládlo přechod k podpoře účinné hospodářské soutěže na maloobchodním trhu s energií, přičemž byla zaručena ochrana zájmů spotřebitelů. Například Irsko v letech 2000 až 2011 uplatňovalo postupný přístup k otevírání trhu a současně postupovalo v liberalizaci velkoobchodního trhu. Litva se nyní nachází v pokročilé fázi otevírání maloobchodního trhu hospodářské soutěži, což prokazuje její odolnost navzdory energetické krizi. Jak konstatují jejich podání, tři další členské státy oznámily ukončení cenových zásahů při stanovování maloobchodních cen: Rumunsko od července 2025, Polsko od září 2025 a Portugalsko od prosince 2025. Tyto příklady ukazují, jak mohou postupné a cílené strategie vyvážit dynamiku trhu s ochranou spotřebitele.

Ustanovení čl. 5 odst. 4 písm. c) a d) a čl. 5 odst. 7 písm. b) vyžadují, aby zásahy neoprávněně nezvýhodňovaly nebo neznevýhodňovaly konkrétní osoby, které z nich mají prospěch, nebo dodavatele. Musí být zaručena rovnost přístupu všech elektroenergetických podniků k zákazníkům a finanční břemeno spojené se zásahy musí být spravedlivě rozděleno²¹. Tato ustanovení zajišťují rovné podmínky a zabraňují roztržitosti trhu, což je nezbytné na trzích,

¹⁹ ACER, Zpráva o monitorování trhu z roku 2025.

²⁰ ACER, Zpráva o monitorování trhu z roku 2024, s. 23.

²¹ Viz též rozsudek Soudního dvora ze dne 20. dubna 2010, Federutility, C-265/08, ECLI:EU:C:2010:205, body 45–46.

kde existuje dominantní (historický) dodavatel. Regulované ceny by neměly poskytovat neoprávněnou výhodu určitým dodavatelům, ať už prostřednictvím označení regulovaných cen, nebo prostřednictvím využití rámce regulovaných cen k podpoře jiných tržních smluv od daného dodavatele.

Sladěním cen za dodávky s tržními podmínkami mohou členské státy dát spotřebitelům jasnější cenové signály a zároveň podpořit investice do obnovitelných zdrojů, posílit síť a zlepšit dlouhodobou předvídatelnost nákladů pro domácnosti. Z těchto důvodů a jako obecný cíl pro členské státy provádějící cenové zásahy by členské státy měly vypracovat jasný a časově vymezený plán přechodu na tržní ceny za dodávky, který by byl v souladu se zásadami reformovaného uspořádání trhu EU a cíli přechodu na čistou energii.

Komise se bude dále zajímat o záměr jednotlivých členských států stanovit a provádět uvedené plány. Komise rovněž posuzuje dodržování pravidel a zásad EU a posílí spolupráci s členskými státy s cílem zabývat se případnými nevyřešenými problémy.

Ačkoli směrnice (EU) 2019/944 nestanoví nové datum pro podávání zpráv po 1. lednu 2025, členské státy budou vyzvány, aby pravidelně podávaly zprávy o úrovni hospodářské soutěže na maloobchodním trhu s elektřinou prostřednictvím vnitrostátních zpráv o pokroku v oblasti energetiky a klimatu. Toto podávání zpráv může jako vzor přejmout stávající povinnosti podávání zpráv podle čl. 4 odst. 9 směrnice o plynu (2024/1788), které jsou vyžadovány každé dva roky.

Uplatňování zásad čl. 5 odst. 4

Členské státy mají široký prostor pro uvážení při určování toho, co je službou obecného hospodářského zájmu a s tím souvisejícími povinnostmi veřejné služby. Členské státy vykládají kritéria podle čl. 5 odst. 4 písm. a) „obecný zájem“, „nezbytnost“ a „přiměřenost“ různými způsoby²². V rozsudku ve věci Federutility Soudní dvůr nastínil zásadu proporcionality v souvislosti s veřejnými zásahy do stanovování cen zemního plynu, aby se zajistilo, že veřejné zásahy zůstanou cílené, účinné a vhodně vyvážené při jejich navrhování a uplatňování – zejména musí být zásah omezen na dobu nezbytně nutnou k dosažení zamýšleného cíle.

Ustanovení čl. 5 odst. 4 písm. d) vyžaduje, aby všechny veřejné zásahy do stanovování cen byly časově omezené a přiměřené, pokud jde o osoby, které z nich mají prospěch. Tento požadavek je třeba vykládat v kontextu širších zásad proporcionality a sledování obecného zájmu. Konkrétně musí být zásah v souladu s vnitrostátně definovanými cíli, jako je boj proti energetické chudobě nebo usnadnění přechodu k účinné hospodářské soutěži. Časové omezení umožňuje pravidelnou kontrolu, zda jsou stále splněna všechna kritéria zásahu definovaná v článku 5. Pokud jsou opatření nadále uplatňována nebo jejich platnost prodloužena, měla by být znovu oznámena Komisi na základě nového posouzení nezbytnosti.

1.4 Rozsah hospodářské soutěže v členských státech

Klíčovým cílem směrnice o elektřině – a zejména článku 5 – je zajištění účinné hospodářské soutěže na maloobchodních trzích s elektřinou. Ve svých zprávách 18 členských států uvedlo, že se domnívají, že na maloobchodní úrovni existuje účinná hospodářská soutěž, zatímco pět členských států²³ odpovědělo, že tomu tak není.

²² Tato autonomie je výslovně zaručena různými právními nástroji EU a potvrzena judikaturou soudů Unie. Soudní dvůr Evropské unie totiž důsledně uznává, že právo EU nebrání členským státům, aby při definování služeb obecného hospodářského zájmu zohlednily cíle specifické pro jejich vnitrostátní politiku.

²³ Rakousko, Řecko, Španělsko, Itálie a Polsko.

Dvěma běžně používanými ukazateli v oblasti hospodářské soutěže jsou Herfindahl-Hirschmanův index (HHI) a míra změny dodavatele²⁴. Index HHI využívá podíly dodavatelů na trhu k měření míry koncentrace trhu, přičemž nízká koncentrace je spojena s velkým počtem dodavatelů, a tedy s větší konkurencí, zatímco vysoká koncentrace je spojena s méně konkurenčními podmínkami. Od roku 2019 průměrný index HHI v EU mírně poklesl, což naznačuje určité zlepšení konkurenčních podmínek. V rámci Unie se situace liší, přičemž v některých členských státech²⁵ se konkurence zvýšila a v jiných²⁶ se snížila. V členských státech bez cenové regulace došlo obecně ke zlepšení konkurence, zatímco v členských státech, kde byly ceny regulovány téměř pro všechny domácnosti, došlo k mírnému zhoršení konkurence (nárůst indexu HHI o 1,7 %). Krize měla na hospodářskou soutěž negativní dopad; mezi dvanácti členskými státy s konzistentními údaji o koncentraci trhu přepočtenými na roční základ se prostý (nevážený) průměrný index HHI zvýšil o 4,7 %²⁷. To lze částečně vysvětlit konsolidací a opuštěním trhu ze strany dodavatelů²⁸ (v důsledku krize) v některých členských státech.

Index HHI pro sektor mimo domácnosti je obecně nižší než pro sektor domácností ve všech členských státech. Od roku 2019 sice došlo k určitému zlepšení konkurenčních podmínek v odvětví mimo domácnosti, v některých členských státech se však podmínky během let 2022 a 2023 zhoršily.

Míra změny dodavatele se v EU značně liší. Vyšší míry naznačují zdravý konkurenční trh a nižší míry naznačují omezený výběr pro zákazníky nebo nízké zapojení spotřebitelů. V některých členských státech je míra občas vyšší než 20 %²⁹ a v jiných je trvale nižší než 5 %³⁰. Od zavedení směrnice o elektřině se ve většině členských států zvýšila míra změny dodavatele jak v sektoru domácností³¹, tak v sektoru mimo domácnosti³². Zatímco na počátku krize v roce 2022 se průměrná míra EU v sektoru domácností zvýšila (z 8,7 % na 9 %), v roce 2023 se snížila (na 7,15 %), pravděpodobně v důsledku dopadu krize na dodavatele a dynamiky zavedené veřejnými zásahy. Podobný vývoj byl zaznamenán i v sektoru mimo domácnosti.

Agentura ACER³³ konstatovala, že v členských státech, kde je míra změny dodavatele nižší než 10 %, mají téměř tři čtvrtiny domácností (73 %) dominantní dodavatele. Agentura rovněž poznamenává, že cenové zásahy mohou působit jako demotivační faktor, pokud jde o změnu dodavatele, neboť procento zákazníků v domácnostech, kteří využívají cenové zásahy, je v členských státech, kde je míra změny dodavatele vyšší než 10 %, relativně nižší. Stejně tak se v jednotlivých členských státech liší míra změny dodavatele v sektoru mimo domácnosti. Obecně platí, že zákazníci mimo domácnosti mění dodavatele častěji než domácnosti, přičemž průměrná míra byla v roce 2023 oproti domácnostem dvojnásobná.

Souhrnně lze říci, že od zavedení směrnice o elektřině se konkurenční podmínky zřejmě mírně zlepšily, a to navzdory dopadům krizí v oblasti cen energií. Podmínky se však v jednotlivých členských státech liší. Řada trhů zůstává relativně koncentrovaná a vysoký počet respondentů

²⁴ Údaje o obou těchto ukazatelích poskytl agentura ACER.

²⁵ Například Dánsko, Španělsko, Francie, Itálie, Lotyšsko a Portugalsko.

²⁶ Konkrétně Estonsko, Finsko a Slovinsko.

²⁷ Procentuální nárůst se týká průměrné změny indexu HHI mezi lety 2022 a 2021 pro těchto dvanáct členských států: Dánsko, Estonsko, Španělsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Litva, Lotyšsko, Portugalsko a Slovinsko.

²⁸ Viz tabulka 10 ve zprávě ACER [Energy Retail and Consumer Protection 2023 Market Monitoring Report \(Maloobchodní prodej energie a ochrana spotřebitele, Zpráva o monitorování trhu z roku 2023\)](#). V tomto období trh opustilo výrazně více dodavatelů, než na trh vstoupilo.

²⁹ Například Španělsko, Itálie a Polsko.

³⁰ Rakousko, Bulharsko, Chorvatsko, Litva, Polsko a Slovensko.

³¹ K nárůstu došlo v 17 z 23 členských států, pro něž jsou údaje k dispozici.

³² K nárůstu došlo v 15 z 22 členských států, pro něž jsou údaje k dispozici.

³³ Zpráva agentury ACER o monitorování trhu z roku 2024, [ACER-CEER_2024_MMR_Retail-1.pdf](#).

(21,7 %) se domnívá, že na maloobchodním trhu s elektřinou v jejich členském státě neexistuje účinná hospodářská soutěž.

Členské státy ve svých podáních informovaly o obtížích, s nimiž se potýkají³⁴ při zlepšování konkurenčních podmínek, přičemž nejčastěji uváděly tyto čtyři překážky:

- 1) nízká míra změny dodavatele a/nebo údajné nízké zapojení spotřebitelů (jedenáct členských států);
- 2) vliv dominantního účastníka trhu (deset členských států);
- 3) malá velikost trhu (devět členských států);
- 4) složitý přístup na velkoobchodní trh a výskyt dalších praktik narušujících hospodářskou soutěž na trhu (pět členských států).

Členské státy mají k dispozici opatření s čistým pozitivním dopadem, která mohou výrazně zlepšit hospodářskou soutěž, dlouhodobou odolnost trhu a možnost výběru pro spotřebitele. Tato opatření zvyšují transparentnost, zajišťují dodavatelům spravedlivý přístup na velkoobchodní trh a zvyšují flexibilitu maloobchodních smluv. Opatření jsou popsána v následujícím oddíle.

Členské státy by měly upřednostnit uplatňování stávajících právních předpisů, aby zajistily soudržnost na celém vnitřním trhu s energií. Zároveň mají možnost zvolit si formu a metodu k dosažení společného cíle, což je typické pro směrnice. Je velmi důležité, aby členské státy plně provedly směrnici o elektřině ve znění směrnice (EU) 2024/1711 o uspořádání trhu s elektřinou ve vnitrostátním právu. V případě opožděného nebo neúplného provedení těchto pravidel ve vnitrostátním právu hrozí oslabení jejich účinnosti a prodloužení nejistoty v oblasti energetiky. Komise potvrzuje, že je připravena podpořit a urychlit správné provádění příslušných právních předpisů EU ve vnitrostátním právu.

1.4.1 Vnitrostátní opatření ke zlepšení hospodářské soutěže na trhu

Zprávy členských států specifikovaly opatření zavedená ke zlepšení hospodářské soutěže od zavedení směrnice o elektřině. Byla zavedena tato opatření:

1. opatření k zajištění spravedlivého a transparentního přístupu na velkoobchodní trh (16 členských států);
2. zavedení srovnávacích nástrojů³⁵ (14 členských států);
3. zjednodušení postupů pro usnadnění vstupu nových dodavatelů (dvanáct členských států);
4. reklamy a informační kampaně pro spotřebitele (devět členských států);
5. zavedení zvláštních povinností pro dominantní dodavatele (osm členských států);
6. zavedení legislativních a regulačních zlepšení (osm členských států).

Dominantní postavení některých účastníků trhu v oblasti výroby i dodávek nadále brání účinné hospodářské soutěži na maloobchodních trzích s elektřinou. Zajištění spravedlivého a rovného přístupu dodavatelů na velkoobchodní trh – a to i prostřednictvím smluv o nákupu elektřiny a rozdílových smluv, jak je zavedla reforma trhu s elektřinou³⁶, – je klíčem k fungování trhu, zejména v členských státech s výraznou koncentrací trhu.

³⁴ Pouze tři členské státy (Švédsko, Slovinsko a Lotyšsko) uvedly, že neexistují žádné identifikovatelné překážky hospodářské soutěže.

³⁵ Toto opatření je povinné podle článku 14 směrnice o elektřině.

³⁶ Nařízení (EU) 2024/1747, kterým se mění nařízení (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943, pokud jde o zlepšení uspořádání unijního trhu s elektřinou.

V zájmu lepšího provádění článku 5 by členské státy měly přijmout opatření k dosažení rovnováhy na trhu tím, že všem dodavatelům zaručí rovný a spravedlivý přístup na velkoobchodní trh a zachovají plnou transparentnost.

Pro hospodářskou soutěž je rovněž nutné zvýšit flexibilitu založenou na nefosilních palivech ve všech smlouvách na maloobchodním trhu, včetně smluv na regulovaných trzích. Vzhledem k omezením sítě a potřebě cenově dostupné energie se klíčovým řešením staly flexibilní smlouvy na dodávky.

Zavedení inteligentních elektroměrů má pro umožnění flexibilnějších smluv na dodávky zásadní význam. Flexibilita je nyní součástí mnoha maloobchodních nabídek – od modelů s dynamickým určováním ceny a stanovováním cen podle času spotřeby až po hybridní modely, které kombinují stabilitu a odezvu strany poptávky – a nabízí spotřebitelům nové způsoby, jak snížit účty a podpořit stabilitu sítě.

Francie a Španělsko ukazují, že flexibilita může fungovat i v rámci regulovaných sazeb prostřednictvím mechanismů, jako jsou stanovení denních a nočních cen a velkoobchodní struktury.

Členské státy by měly urychlit zavádění inteligentních elektroměrů a podpořit jej jasnými strategiemi zapojení spotřebitelů s cílem maximalizovat účast na flexibilních nabídkách. Měly by podporovat všechny dodavatele, včetně těch, na něž se vztahuje regulace, aby v případech, kdy je to možné, zavedli prvky flexibility, jako jsou čas spotřeby nebo hybridní ceny, přičemž by byla zaručena ochrana spotřebitele.

Pokud jde o kombinaci flexibility s regulací cen, rámec zakotvený v článku 66a směrnice o uspořádání trhu s elektřinou zajišťuje, že jsou domácnosti a malé a střední podniky i při regulovaných cenách motivovány ke snižování spotřeby. Několik členských států tuto zásadu úspěšně uplatňovalo během energetické krize a kritéria stanovená v článku 66a by členské státy mohly uplatňovat i v obdobích mimo krizi, přičemž by chránily spotřebitele a zachovaly cenové signály.

2. ÚLOHA FLEXIBILITY NA STRANĚ POPTÁVKY PŘI TRANSFORMACI ENERGETIKY

2.1 Flexibilita jako hlavní faktor dekarbonizované elektrizační soustavy zaměřené na spotřebitele

Flexibilita na straně poptávky může podpořit efektivní, konkurenceschopný maloobchodní trh s elektřinou a přinést výhody jak přímo pro spotřebitele, tak pro širší soustavu. Aktivace flexibility na maloobchodním trhu pomůže integrovat výrobu energie z kolísajících obnovitelných zdrojů a umožní spotřebitelům lépe hospodařit s energií. Realizace této flexibility vyžaduje účinný regulační rámec, který chrání spotřebitele, podporuje rovný přístup a zachovává cenovou dostupnost. Zásadní význam pro tuto změnu bude mít infrastruktura pro inteligentní měření.

Celkově by spotřebitelé, kteří chtějí být aktivní a nabídnout trhu svou flexibilitu, měli mít možnost tak učinit. K tomu potřebují jasný právní rámec, inovativní řešení a produkty, které spotřebitelům umožní využívat výhod výběru a spravedlivých cen a odměn. Spotřebitelé by navíc měli mít přístup k informacím a nástrojům prostřednictvím inteligentních měřicích systémů³⁷ a účelných ujednání pro přístup k údajům, která jim umožní činit informovaná rozhodnutí.

Stejně tak je důležité zajistit, aby koneční zákazníci zapojení do flexibility byli chráněni pomocí důkladných záruk v oblasti smluvních ujednání, transparentnosti a informací o produktech a cenách a zároveň byla zajištěna ochrana údajů. Dodavatelé, kteří poskytují flexibilní maloobchodní smlouvy, a zejména smlouvy s dynamickým určováním ceny, by měli spotřebitele náležitě informovat o souvisejících rizicích a výhodách těchto nabídek.

V neposlední řadě je třeba aktivně podporovat povědomí spotřebitelů; cílené komunikační kampaně a iniciativy mohou pomoci zdůraznit potenciální výhody a rizika účasti na flexibilitě, podpořit informované zapojení a povzbudit více spotřebitelů k účasti.

2.2 Programy odezvy strany poptávky

Ustanovení čl. 2 bodu 20 směrnice o elektřině definuje „odezvu strany poptávky“ jako změnu elektrického zatížení ze strany konečných zákazníků oproti jejich běžným nebo aktuálním spotřebním návykům v reakci na tržní signály, včetně cen za elektřinu měnících se v čase nebo motivačních plateb, nebo v reakci na přijetí nabídky konečného zákazníka, individuálně nebo prostřednictvím agregace, na prodej snížení či zvýšení poptávky za určitou cenu na organizovaných trzích.

Programy odezvy strany poptávky se obecně dělí na programy založené na cenách (neboli „implicitní“) a programy založené na pobídkách (neboli „explicitní“). Při odezvě strany poptávky založené na pobídkách se spotřebitelé, často prostřednictvím třetí strany, předem dohodnou na snížení nebo přesunu spotřeby elektřiny výměnou za přímou finanční náhradu. V praxi se tento typ flexibility využívá především na vyrovnávacích trzích, v rámci podpůrných služeb a případně kapacitních mechanismů. Agregátoři hrají klíčovou úlohu při sdružování menších flexibilních zatížení od domácností, firem a malých průmyslových zákazníků a také od zdrojů pro ukládání energie, do dostatečně velkých objemů, aby bylo možno smysluplně se účastnit trhů s elektřinou a poskytovat služby soustavě.

³⁷ Podle definice v čl. 2 bodě 23 směrnice (EU) 2019/944 se „inteligentním měřicím systémem“ rozumí „elektronický systém, který dokáže měřit množství elektřiny dodané do sítě nebo spotřebu elektřiny ze sítě, poskytuje více informací než běžný elektroměr a je schopný vysílat a přijímat údaje pro účely informování, sledování a kontroly za použití určité formy elektronické komunikace“.

Pro uvolnění odezvy strany poptávky založené na pobídkách je zásadní zajistit, aby agregátoři, včetně nezávislých agregátorů, měli přístup na trhy za transparentních a nediskriminačních podmínek a aby se spotřebitelé mohli snadno zaregistrovat k jejich službám.

Flexibilní maloobchodní smlouvy spadají pod odezvu strany poptávky založenou na ceně. V takovém případě spotřebitelé reagují na ceny elektřiny, které se mění v čase – jako sazby podle času spotřeby, dynamické určování ceny nebo ceny v době vrcholné špičky, – a podle toho upravují svou spotřebu, aniž by se museli výslovně zavazovat ke konkrétnímu snížení zatížení.

2.3 Právní rámec

Balíček předpisů o čisté energii zavedl rámec pro flexibilitu na straně poptávky, včetně vymezení klíčových úloh a odpovědností účastníků trhu a způsobů, kterými se řídí flexibilní maloobchodní prodej elektřiny. Směrnice (EU) 2019/944, ve znění směrnice o uspořádání trhu s elektřinou³⁸, a nařízení o elektřině (EU) 2019/943³⁹ (dále jen „nařízení o elektřině“), ve znění nařízení (EU) 2024/1747⁴⁰, společně stanoví právní rámec pro flexibilní maloobchodní nabídky včetně ustanovení, která umožňují spotřebitelům mít smlouvy pro flexibilní zatížení, jako je nabíjení elektrických vozidel a tepelná čerpadla, oddělené od primární spotřeby elektřiny v domácnosti.

Odezva strany poptávky je nejučinnější, pokud mají spotřebitelé přístup k tržním maloobchodním cenám, jak požaduje článek 5 směrnice o elektřině. V členských státech, kde cenové zásahy zůstávají v platnosti, musí být odklon od těchto zásahů pečlivě řízen, aby byla zajištěna cenová dostupnost a zároveň umožněny jasné cenové signály, které podporují flexibilní smlouvy na dodávky elektřiny.

Článek 11 směrnice o elektřině doplňuje základní ustanovení o svobodném výběru dodavatele a tržních cenách za dodávky tím, že vyžaduje, aby pro konečné zákazníky s inteligentním elektroměrem byla na trhu k dispozici alespoň jedna smlouva s dynamickým určováním ceny elektřiny. Aby byla zajištěna transparentnost a důvěra a aby se usnadnilo informované rozhodování, musí dodavatelé před registrací spotřebitele jasně popsat možné výhody a rizika.

Tato ustanovení jsou posílena článkem 13 o smlouvách o agregaci a články 15 a 17, které vymezují režim pro aktivní zákazníky a odezvu strany poptávky prostřednictvím agregace. Členské státy jsou povinny zajistit nediskriminační přístup spotřebitelů a agregátorů na všechny trhy s elektřinou a zavést vhodné tržní mechanismy, které umožní flexibilitu a její náležitě ocenění na všech trzích.

Připravovaná pravidla, jako je kodex sítě pro odezvu strany poptávky⁴¹, který stanoví společný rámec EU pro aktivaci a odměňování flexibility napříč trhy, spolu s prováděcím aktem o interoperabilitě údajů pro odezvu strany poptávky⁴², který usnadní přístup k příslušným údajům, by měly doplnit stávající rámec a dále podpořit zavádění odezvy strany poptávky. Kromě toho kodex chování pro inteligentní spotřebiče⁴³ pomůže zajistit, aby připojená zařízení

³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1711 ze dne 13. června 2024, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001 a (EU) 2019/944, pokud jde o zlepšení uspořádání unijního trhu s elektřinou (Úř. věst. L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

³⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (přepřevzaté znění) (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>).

⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1747 ze dne 13. června 2024, kterým se mění nařízení (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943, pokud jde o zlepšení uspořádání unijního trhu s elektřinou (Úř. věst. L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>).

⁴¹ Právním základem tohoto kodexu sítě je čl. 59 odst. 1 písm. e) nařízení (EU) 2019/943.

⁴² Právním základem tohoto prováděcího aktu je čl. 24 odst. 2 směrnice (EU) 2019/944.

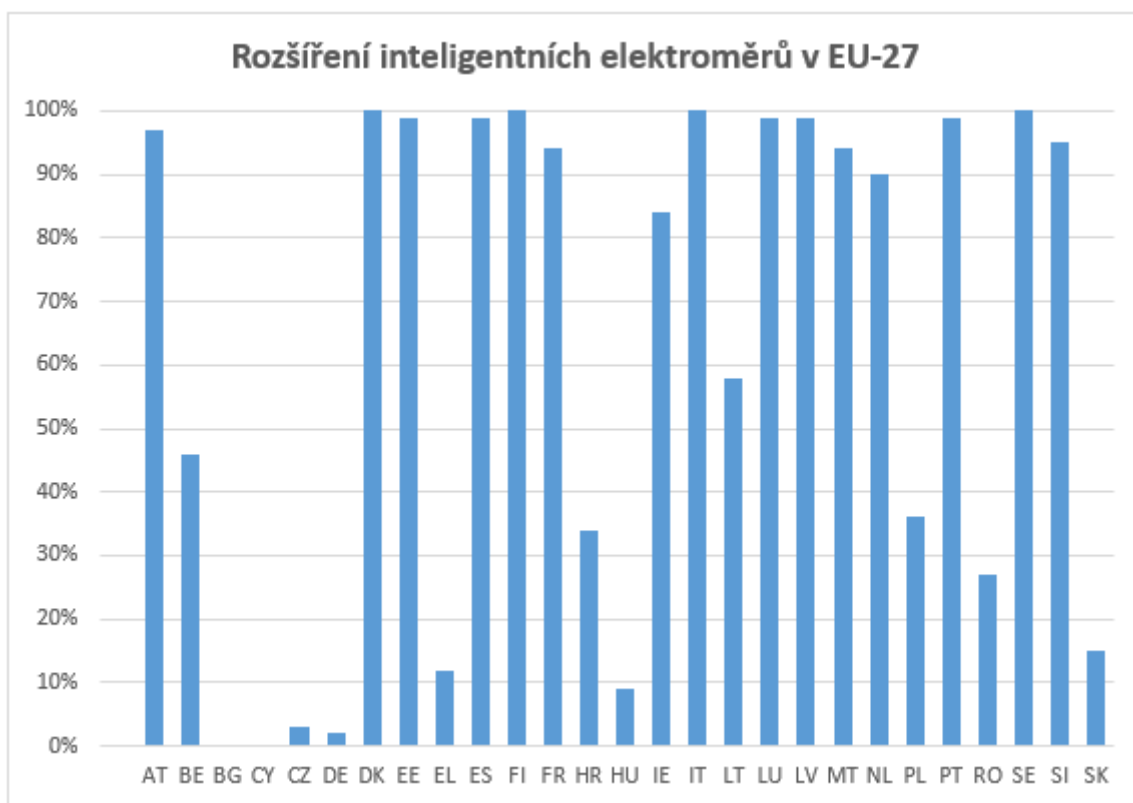
⁴³ Internetové stránky EK – JRC ke kodexu chování pro energeticky inteligentní spotřebiče, zobrazeno dne 25.9.2025; URL: <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>.

v inteligentních domech mohla plynule reagovat na flexibilní smlouvy na dodávky, čímž se posílí účast spotřebitelů i účinnost systému.

2.4 Inteligentní měření jako základní faktor

Inteligentní elektroměry jsou nezbytným předpokladem pro to, aby se spotřebitelé mohli účastnit flexibilní spotřeby energie, umožňují vyúčtování v závislosti na času spotřeby, poskytují přehled v reálném čase a podporují automatizaci. Poskytují také lepší a bezpečný přístup k údajům z měření a o spotřebě a pomáhají konečným zákazníkům získat jasné odhady nákladů a přizpůsobené nabídky. To konečným zákazníkům umožňuje činit informovaná rozhodnutí. V členských státech, kde je zavádění technologií pokročilejší, již spotřebitelé využívají produkty vázané na velkoobchodní tržní ceny, které podporují odezvu strany poptávky a pomáhají snižovat náklady soustavy.

Přestože zavádění inteligentních měřicích systémů v EU značně pokročilo, situace je nadále nerovnoměrná. Na základě údajů ACER–CEER⁴⁴ činila míra rozšíření inteligentního měření elektřiny v EU-27 na konci roku 2024 přibližně 60 %. Patnáct členských států dosáhlo úrovně rozšíření vyšší než 80 %, včetně deseti členských států, které se blíží plnému pokrytí. Dvanáct členských států se stále nachází pod 80 %, z toho sedm členských států zaostává buď z důvodu zpoždění při zavádění, nebo proto, že se dosud nerozhodly pro rozsáhlé zavádění. Následující graf ukazuje rozšíření inteligentních elektroměrů v EU.

Obrázek 1: Zavádění inteligentního měření v EU (na základě údajů z ACER–CEER – Zpráva o monitorování maloobchodního trhu z roku 2024 a ACER – údaje o monitorování v rámci přehledů týkajících se elektřiny za členské státy za rok 2024 (červenec 2025).

⁴⁴ ACER–CEER, Zpráva o monitorování trhu v oblasti maloobchodního prodeje energie z roku 2024 (září 2024) a ACER, údaje o monitorování v rámci přehledů týkajících se elektřiny za členské státy za rok 2024 (červenec 2025).

Inteligentní měřicí systémy musí zahrnovat funkce stanovené v článku 20 směrnice o elektřině. Funkce, jako je poskytování ověřených údajů z měření a poskytování údajů v téměř reálném čase, které odrážejí interval zúčtování odchylek na vnitrostátním trhu, jsou pro zavedení energetických služeb, které odměňují flexibilní spotřební návyky, zásadní.

Spotřebitelé navíc před instalací inteligentních elektroměrů nebo v době jejího zahájení potřebují odpovídající poradenství a informace. To je nezbytné k tomu, aby spotřebitelé získali důvěru a mohli činit informovaná rozhodnutí. Cílem tohoto poradenství a informací by mělo být nejen zvýšení povědomí o možnostech, které mají spotřebitelé k dispozici, ale také porozumění tomu, jak mohou spotřebiče podporující flexibilitu (jako jsou tepelná čerpadla, nabíječky elektrických vozidel nebo inteligentní domácí zařízení) spolupracovat s inteligentními elektroměry. To pomůže urychlit účinné využívání flexibility na maloobchodních trzích podporou praktické integrace flexibilních spotřebičů a inteligentní měřicí infrastruktury.

Interoperabilní přístup k údajům z měření a o spotřebě je pro plné využití potenciálu inteligentních elektroměrů a usnadnění služeb flexibility neméně důležitý. Komise připravuje půdu pro konkrétnější technická pravidla pro interoperabilitu údajů pro odezvu strany poptávky. Umožnění přístupu k údajům z měření je nezbytné nejen pro podporu služeb odezvy strany poptávky, ale také pro posílení inovativních maloobchodních nabídek a pro to, aby bylo spotřebitelům umožněno aktivně řídit svou spotřebu a potenciál flexibility.

V tomto ohledu dominují tři priority:

- **Rychlé zavedení:** Zajištění neprodleného zavedení inteligentních elektroměrů a jejich vybavení funkcemi, které umožňují dynamické ceny, zpětnou vazbu v téměř reálném čase a interoperabilitu pro bezproblémový a bezpečný přístup k údajům.
- **Interoperabilní přístup k údajům:** Požadavky EU na přístup k údajům, včetně nařízení (EU) 2023/1162^{45,46}, zajišťují, aby poskytovatelé služeb i spotřebitelé mohli v rámci služeb flexibility snadno a účinně využívat údaje z měření a o spotřebě.
- **Zapojení spotřebitelů:** Aby bylo zavádění inteligentních elektroměrů plně účelné, je nejvhodnější doprovázet je jasnou komunikací, domácími displeji a digitálními nástroji, které spotřebitelům umožňují prohlížet si údaje o spotřebě a nákladech na energii, porozumět jim a jednat podle nich.

2.5 Podpora pro daný účel vhodných flexibilních maloobchodních smluv

Flexibilní maloobchodní smlouvy umožňují spotřebitelům interagovat s trhem prostřednictvím cenových signálů, řídit svou spotřebu elektřiny a snižovat účty a zároveň umožňují lepší řízení zatížení ve špičce. Podporují také účinnost systému a integraci výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů tím, že motivují ke spotřebě v obdobích, kdy je k dispozici dostatek levné nízkouhlíkové elektřiny.

Existují různé typy flexibilních smluv na dodávky elektřiny, které jsou vhodné pro různé profily spotřebitelů:

⁴⁵ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1162 ze dne 6. června 2023 o požadavcích na interoperabilitu a nediskriminačních a transparentních postupech pro přístup k údajům z měření a o spotřebě (Úř. věst. L 154, 15.6.2023, s. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1162/oj.

⁴⁶ Nařízení (EU) 2023/1162 stanoví transparentní rámec, který konečným zákazníkům a způsobilým osobám umožňuje včasný, snadný a bezpečný přístup k ověřeným historickým údajům i neověřeným údajům z měření a o spotřebě v téměř reálném čase. Nařízení stanoví pravidla, která usnadňují interoperabilitu přístupu k údajům a jejich výměnu mezi účastníky trhu a zároveň podporují energetické služby a hospodářskou soutěž na maloobchodním trhu.

- Smlouvy s dynamickým určováním ceny⁴⁷, které jsou založeny na cenách na velkoobchodním trhu, poskytují spotřebitelům cenové signály, které podporují úpravy spotřeby energie v reálném čase. Jsou důležité zejména pro spotřebitele s flexibilními aktivy, jako jsou elektrická vozidla a tepelná čerpadla, kteří mohou snadno přesunout svou poptávku a výrazně snížit své účty za energii.
- Produkty dodávky podle času spotřeby, které rozdělují den na omezený počet cenových intervalů (např. denní/noční nebo špičková pásma / pásma mimo špičku). Jsou méně komplikované a předvídatelnější a jsou dostupné konečným uživatelům se schopností přesunu stálého zatížení.
- Hybridní smlouvy, které často integrují pevný a flexibilní prvek stanovování ceny pro spotřebitele, kteří chtějí mít předvídatelnější náklady na energii. Umožňují spotřebiteli využívat výhod flexibility a zároveň se vyhnout plnému vystavení volatilitě cen.
- Smlouvy s cenami v době vrcholné špičky, kdy se ceny elektřiny výrazně zvyšují v obdobích nadměrné poptávky nebo omezené nabídky (např. při nízkém příspěvku obnovitelných zdrojů).

Soubor těchto smluv poskytuje spotřebiteli široký výběr, který odpovídá jeho schopnostem a ochotě zapojit se do flexibility.

Smlouvy s dynamickým určováním ceny elektřiny: Smlouvy s dynamickým určováním ceny propojují maloobchodní ceny přímo s cenami na velkoobchodním trhu, obvykle na denním trhu nebo na vnitrodenním trhu. Spotřebitelům s flexibilními aktivy a ochotou řídit cenové riziko, jako jsou majitelé elektrických vozidel nebo domácnosti s inteligentními systémy vytápění, mohou nabídnout významné úspory nákladů na energii, protože umožňují spotřebitelům využívat nižší ceny, když se energie z obnovitelných zdrojů vyrábí v hojném množství, a zároveň být vystaveni vyšším cenám, když jsou podmínky v systému napjaté⁴⁸.

Podle údajů ACER–CEER⁴⁹ jsou smlouvy s dynamickým určováním ceny k dispozici domácnostem v 16 členských státech; značné využívání těchto smluv však vykazuje pouze několik zemí⁵⁰. Několik členských států s velmi nízkým rozšířením inteligentních elektroměrů smlouvy s dynamickým určováním ceny až na několik málo výjimek vůbec nenabízí. Na těchto trzích chybí infrastruktura, která by umožnila flexibilní maloobchodní nabídky, což zdůrazňuje význam urychlení zavádění inteligentního měření pro uvolnění flexibility na straně poptávky.

Právní rámec a hlavní zásady pro smlouvy s dynamickým určováním ceny elektřiny: Směrnice o elektřině definuje „smlouvu s dynamickým určováním ceny elektřiny“ jako smlouvu o dodávkách, která odráží ceny na spotových trzích v intervalech odpovídajících přinejmenším četnosti vypořádání tržních transakcí⁵¹. Všichni spotřebitelé s inteligentním elektroměrem mají právo na smlouvu s dynamickým určováním ceny elektřiny od alespoň jednoho dodavatele a od každého dodavatele, který v zemi má více než 200 000 zákazníků. Smlouvy s dynamickým určováním ceny by měly spotřebitelům poskytnout přesný odraz

⁴⁷ Dynamické určování ceny je často označováno jako stanovování cen v reálném čase, viz například Florence School of Regulation, „*Dynamic Retail Electricity Tariffs: Choices and Barriers*“ (Dynamické maloobchodní sazby za elektřinu: volby a překážky), 2020.

⁴⁸ Na základě údajů ze zprávy agentury ACER o monitorování trhu z roku 2025 („*Rewarding Flexibility: How retail contract choice can help unlock consumer flexibility*“ (Odměňování flexibility: Jak může volba maloobchodní smlouvy pomoci uvolnit flexibilitu zákazníka)) a vlastních výpočtů Komise by spotřebitelé elektřiny mohli dosáhnout až 40% úspor, pokud by přešli na smlouvu s dynamickým určováním ceny a aktivně řídili svou spotřebu.

⁴⁹ ACER–CEER, Zpráva o monitorování trhu v oblasti maloobchodního prodeje energie z roku 2024 (tabulka v příloze 3).

⁵⁰ Podle přehledů agentury ACER za členské státy týkající se elektřiny (červenec 2025) je pouze v několika členských státech rozšíření smluv s dynamickým určováním ceny vyšší než 5 % (FI, LV, NL, SE, ES).

⁵¹ „Smlouvou s dynamickým určováním ceny elektřiny“ se rozumí smlouva o dodávkách elektřiny mezi dodavatelem a konečným zákazníkem, která odráží cenové změny na spotových trzích včetně denních a vnitrodenních trhů, v intervalech odpovídajících přinejmenším četnosti vypořádání tržních transakcí.

výkyvů tržních cen a umožnit jim odpovídající odezvu. Celkovým cílem je, aby koneční zákazníci v rámci smluv s dynamickým určováním ceny pružně přizpůsobovali své spotřební návyky, což pomůže zmírnit nárůsty velkoobchodních cen.

Podle čl. 11 odst. 1a směrnice o elektřině musí být zákazníci před uzavřením nebo prodloužením jakékoli smlouvy, včetně smlouvy s dynamickým určováním ceny, informováni o celkové ceně a jejím vyčíslení, jakož i o tom, zda je cena pevná, proměnlivá nebo dynamická. Ačkoli u smlouvy s dynamickým určováním ceny není možné, aby dodavatelé sdělovali konečnou cenu spotřebiteli týdný předem⁵², měli by být schopni jasně sdělit, jak se ceny na spotovém trhu promítají do cen pro spotřebitele.

Kromě toho, a pokud jde o ochranu spotřebitele, musí být koneční zákazníci v souladu s čl. 11 odst. 2 směrnice (EU) 2019/944 dodavateli plně informováni o příležitostech (např. nižší náklady při přizpůsobení spotřeby levnějším obdobím, účast na integraci obnovitelných zdrojů), nákladech a rizicích (např. expozice nárůstům cen, větší volatilita účtů pro spotřebitele bez flexibility). Rovněž tak je důležité informovat konečné zákazníky o technických předpokladech, zejména o potřebě vhodného inteligentního elektroměru.

Hybridní smlouvy: Smlouvy s dynamickým určováním ceny nemusí být vhodné pro všechny zákazníky. Někteří spotřebitelé mohou být v situaci s omezenou možností flexibility, kterou by poskytovali v rámci smlouvy s dynamickým určováním ceny. Jiní spotřebitelé se mohou obávat expozice finančnímu riziku v obdobích intenzivní volatility cen.

Nedávné nárůsty cen energií to ještě více zdůraznily a poukázaly na potřebu variant smluv, které nabízejí jak flexibilitu, tak stabilitu. Smlouvy s hybridním určováním ceny poskytují kombinaci stability a flexibility, která může být ideální pro spotřebitele, kteří chtějí udržet své účty za energii předvídatelné, ale zároveň jsou otevření možnosti ušetřit peníze tím, že upraví způsob a dobu spotřeby elektřiny. Díky kombinaci předvídatelnosti a odezvy strany poptávky mohou být hybridní smlouvy přizpůsobeny různým potřebám spotřebitelů a mají potenciál nabídnout určitou míru jistoty a zároveň flexibility, a poskytnout tak spotřebitelům větší možnost výběru, kontroly a důvěry při řízení spotřeby energie.

ACER–CEER⁵³ identifikují různé typy hybridních smluv. Některé hybridní smlouvy jsou koncipovány tak, aby chránily spotřebitele před nárůsty cen a zároveň odrážely tržní trendy. Například jde o cenové stropy, aby spotřebitelům nevznikly neočekávaně vysoké účty. Jiné smlouvy nabízejí bezplatné nebo zlevněné hodiny, které spotřebitele motivují k přesunu spotřeby do období s nižšími náklady. Existuje také možnost uzavřít přizpůsobené smlouvy pro elektrická vozidla, které kombinují paušální sazby mimo špičku s pobídkami pro inteligentní nabíjení. Takové smlouvy by mohly umožňovat obousměrné nabíjení a poskytovat spotřebitelům specifické pobídky k vybití v době špičkové poptávky a k nabíjení v době nízkých cen.

Na podporu zavádění hybridních smluv by členské státy měly vytvořit regulační podmínky, které dodavatelům umožní experimentovat s inovativními hybridními nabídkami a zároveň zaručí transparentnost, srovnatelnost a ochranu spotřebitele. Zviditelnění těchto produktů prostřednictvím nástrojů pro srovnávání cen bude mít zásadní význam pro to, aby se spotřebitelé mohli informovaně rozhodovat a vyvarovali se omylů.

Příklady z členských států⁵⁴

⁵² Jak požaduje čl. 10 odst. 4 směrnice (EU) 2019/944.

⁵³ ACER–CEER, Zpráva o monitorování trhu v oblasti maloobchodního prodeje energie z roku 2024.

⁵⁴ Příklady uvedené v tomto dokumentu slouží pouze k ilustraci typů smluv, jež jsou předmětem diskuse. Nejedná se o vyčerpávající seznam produktů dostupných v EU.

Ve **Finsku** kombinuje hybridní smlouva⁵⁵ pevné a flexibilní určování ceny. Spotřebitelé platí za svou spotřebu pevnou cenu, ale mohou snížit své účty přesunem spotřeby do hodin s nižšími cenami (např. mezi 1:00 a 6:00). Mohou těžit ze správného načasování energeticky náročných činností, jako je nabíjení elektrických vozidel nebo ohřev vody, a zároveň se vyhnout riziku výrazného zvýšení cen ve srovnání se smlouvou s dynamickým určováním ceny.

Varianta pevného a flexibilního určování ceny, dostupná rovněž ve Finsku⁵⁶, kombinuje smlouvu za pevnou cenu s měsíčním „dopadem spotřeby“, kdy spotřebitelé na základě informací získaných prostřednictvím aplikace mohou upravit svou spotřebu elektřiny tak, aby využili levnější dny a hodiny, a tím snížili své konečné náklady na elektřinu.

V **Belgii** nabízí smlouva⁵⁷ pevné hodiny mimo špičku ve třech časových pásmech, přičemž kombinuje pásma s nízkou sazbou a pásma s velmi nízkou sazbou. Zákazníci mohou být prostřednictvím aplikace informováni o různých časových pásmech a optimalizovat svou spotřebu. Majitelé elektrických vozidel mohou využívat funkci inteligentního nabíjení.

Ve **Francii** je smlouva pro elektrická vozidla⁵⁸ kombinací dobíjecí stanice, vyhrazené sazby za elektřinu a aplikace, jejímž prostřednictvím má uživatel přístup ke službám monitorování a inteligentního nabíjení. Zákazníci mohou nabíjet svá vozidla v období nízkých nákladů a optimalizovat nabíjení a úspory pomocí funkce inteligentního nabíjení.

Ceny v době vrcholné špičky: Článek 7a nařízení o elektřině stanoví zvláštní produkt pro snížení spotřeby ve špičkách, který se má používat pouze v době krize cen elektřiny⁵⁹. Tento dočasný a časově omezený regulovaný mechanismus pro snížení spotřeby ve špičkách může existovat současně s tržními nabídkami v oblasti cen v době vrcholné špičky. Ty již existují v některých členských státech, kde dodavatelé nabízejí produkty pro stanovení cen v době špičky s cílem motivovat spotřebitele ke snížení poptávky v období vysokých nákladů v rámci běžných operací na maloobchodním trhu. Tyto komerční produkty v oblasti cen v době vrcholné špičky patří k běžným maloobchodním inovacím a výběru spotřebitele.

Zlepšení výběru prostřednictvím vícero smluv na dodávky: Pozměněný článek 4 směrnice (EU) 2019/944 posiluje práva spotřebitelů tím, že zajišťuje, aby si všichni koneční zákazníci mohli nejen svobodně vybrat svého dodavatele elektřiny, ale také uzavřít více než jednu smlouvu na dodávky současně, a to tak, že několik bodů měření a účtování v prostorech zákazníka bude propojeno s jediným místem připojení. Tuto variantu mohou umožnit inteligentní měřicí systémy nebo dílčí elektroměry⁶⁰.

Toto nové ustanovení má významné důsledky pro podporu flexibility v maloobchodních smlouvách. Zejména dává spotřebitelům možnost rozložit svou poptávku po elektřině do

⁵⁵ Smlouva „Välkky“ nabízená společností Väre Ltd.

⁵⁶ Smlouva „Oomi Flex“ nabízená společností Oomi Oy; společnost odhaduje, že 90 % zákazníků s touto flexibilní smlouvou platí méně ve srovnání se smlouvou plně za pevnou cenu, protože si načasují spotřebu elektřiny. Zákazníci mohou zaplatit více než pevnou sazbu, pokud svou spotřebu vhodně nenačasují. Aplikace hraje klíčovou úlohu tím, že informuje zákazníky o nákladově nejvýhodnějších obdobích spotřeby.

⁵⁷ Smlouva „Empower Flexi-time“, kterou společnost ENGIE nabízí zákazníkům s vyšší spotřebou, kteří jsou schopni přesunout významnou část své spotřeby elektřiny (například pro elektrická vozidla, inteligentní baterie nebo programovatelná energeticky náročná zařízení).

⁵⁸ Smlouva „Ma Recharge Intelligente“ nabízená společností ENGIE.

⁵⁹ Při vyhlášení v souladu s článkem 66a směrnice (EU) 2019/944.

⁶⁰ Podle 19. bodu odůvodnění směrnice (EU) 2024/1711 pokrok v technologii měření a dílčího měření v kombinaci s informačními a komunikačními technologiemi znamená, že je technicky možné mít pro jednotlivé prostory více dodavatelů.

různých smluv v závislosti na charakteru zatížení. Spotřebitelé proto mohou pokrýt své potřeby elektřiny pomocí různých smluv pro svá zařízení. Například:

- Elektrická vozidla: Zákazníci si pro nabíjení elektrických vozidel mohou zvolit smlouvu s dynamickým určováním ceny nebo smlouvu podle času spotřeby, a optimalizovat tak náklady přesunem nabíjení do hodin s nízkou cenou.
- Tepelná čerpadla: Zatížení v oblasti vytápění by mohlo být pokryto smlouvou podle času spotřeby, nebo pokud to instalace umožňuje, smlouvou s dynamickým určováním ceny nebo hybridní smlouvou.
- Základní zatížení domácnosti: Zbývající část poptávky domácnosti lze pokrýt běžnou smlouvou za pevnou cenu, která zajišťuje předvídatelnost pro každodenní spotřebu.

Takové smluvní oddělení zabraňuje výběru varianty „všechno nebo nic“, které mohou spotřebitelé čelit, pokud přijmou smlouvu s dynamickým určováním ceny pro celou spotřebu své domácnosti. Místo toho mohou domácnosti kombinovat stabilitu s flexibilitou tím, že část své poptávky chrání před jakýmkoli cenovým rizikem, zatímco flexibilní zátěž vystavují vhodným cenovým signálům.

Interakce se síťovými sazbami: Síťové poplatky tvoří značnou část účtů za elektřinu⁶¹ a vzhledem k očekávanému nárůstu investic do sítě v příštích letech se tento podíl pravděpodobně dále zvýší⁶². Síťové sazby odrážející náklady mohou motivovat k přesunu poptávky mimo období špičky, snížit celkové náklady soustavy a doplnit flexibilní maloobchodní smlouvy⁶³. Aby se maximalizovala účinnost, měly by struktury sazeb odrážet náklady soustavy, podporovat přesun zatížení v době špičky a zůstat spravedlivé a cenově dostupné pro všechny uživatele, včetně uživatelů s omezeným potenciálem flexibility. Výhody menšího přetížení sítě by měly vést ke snížení nákladů soustavy.

Síťové poplatky odrážející náklady v souladu s pokyny Komise ke koncipování sazeb za distribuci z roku 2025⁶⁴ mohou sladit pobídky a dále odměňovat přesun poptávky v situacích, kdy dodavatelé nabízejí smlouvy s dynamickým určováním ceny nebo hybridní smlouvy. Členské státy a regulační orgány se proto vyzývají, aby zajistily, že síťové sazby budou odrážet náklady a poskytovat signály flexibility, které jsou v souladu s flexibilními maloobchodními smlouvami. To vyžaduje úzkou koordinaci mezi regulačními orgány, provozovateli soustav a příslušnými zúčastněnými stranami.

Aby členské státy ve spolupráci s regulačními orgány a dodavateli povzbudily a podpořily rozvoj flexibility, měly by se zaměřit zejména na tyto aspekty:

- **Diverzifikovat maloobchodní produkty** podporou zavádění produktů s dynamickým určováním ceny, produktů podle času spotřeby a hybridních produktů, které omezují expozici trhu a zároveň zachovávají cenové signály, aby spotřebitelé s různou mírou ochoty a schopnosti riskovat měli možnost volby flexibilní smlouvy.

⁶¹ Podle údajů zprávy ACER–CEER o monitorování trhu v oblasti maloobchodního prodeje energie z roku 2024 představují síťové náklady na elektřinu 24 % průměrného účtu za elektřinu v EU. Zatímco dříve tvořily síťové náklady vyšší podíl na účtu za elektřinu, v důsledku nedávného zvýšení cen elektřiny se na celkových nákladech na energii, které spotřebitelé nesou, podílí především energetická složka.

⁶² C(2025) 4010 final, pokyny týkající se perspektivních síťových poplatků, které sníží náklady na energetický systém.

⁶³ Flexibilní síťové sazby za distribuci mohou být dalším nástrojem, jak motivovat k flexibilní spotřebě. V současné době již řada členských států uplatňuje nepovinné nebo povinné síťové sazby „noční/denní“ nebo jiné sazby podle času spotřeby (ACER, „*Unlocking flexibility: No-regret actions to remove barriers to demand response*“ (Uvolnění flexibility: Opatření s čistým pozitivním dopadem k odstranění překážek pro odezvu strany poptávky), 2025). Síťové sazby mohou být účtovány buď přímo prostřednictvím smlouvy o poskytování síťových služeb, nebo nepřímo prostřednictvím smlouvy na dodávky energie.

⁶⁴ C Úř. věst. C, C/2026/126, 9.1.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/126/oj>.

- **Pobízet k inovacím** podporou pilotních projektů a regulačních pískovišť pro nové produkty na trhu, jako jsou hybridní smlouvy. Doplnit je spravedlivými, časově omezenými a vhodnými pobídkami, které budou sociálně vyvážené a podpoří počáteční zavádění flexibilních nabídek a podpůrných zařízení (např. integrace elektrických vozidel a tepelných čerpadel, inteligentní regulátory). Tyto pobídky by měly být pečlivě strukturovány tak, aby nedocházelo k regresivitě a aby domácnosti, které jsou zranitelné a trpí energetickou chudobou, nebyly vyloučeny.
- **Zajistit, aby účast na flexibilitě zůstala dobrovolná**, transparentní a přizpůsobená různým potřebám spotřebitelů, se zárukami pro zákazníky, kteří trpí energetickou chudobou a jsou zranitelní. Členské státy by měly zajistit, aby maloobchodní nabídky odměňovaly flexibilitu a zároveň chránily ty spotřebitele, kteří jsou méně schopní se zapojit. Členské státy by rovněž měly zajistit, aby byli spotřebitelé dobře chráněni před nekalými marketingovými praktikami, včetně agresivního telemarketingu a zavádějících informací, které by mohly vést k tomu, že spotřebitelé uzavřou smlouvy s dynamickým určováním ceny, které neodpovídají jejich potřebám.
- **Zajistit dostupnost pro daný účel vhodného inteligentního měření a optimální přístup k údajům** urychlením zavádění inteligentních elektroměrů a plným prosazováním požadavků na interoperabilitu přístupu k údajům (prováděcí nařízení (EU) 2023/1162), což spotřebitelům a poskytovatelům služeb umožní včasný a bezpečný přístup k informacím. Zaručit minimální normy v souladu s povinnými funkcemi (článek 20 směrnice o elektřině) pro pokrytí inteligentními elektroměry, přístup k údajům v téměř reálném čase a automatizační instrukce, aby odezva spotřebitelů a nástrojů třetích stran mohla být účinná.
- **Zvyšovat povědomí spotřebitelů** poskytováním jasných informací o výhodách, nevýhodách a vhodnosti jednotlivých typů smluv. To by mohlo zahrnovat jasné a jednoduché kampaně prostřednictvím různých komunikačních platforem a prostředků, které by zahrnovaly informace o cenách, typické dopady účtů pro různé profily spotřebitelů, rizikové scénáře a kanály pro podávání stížností.
- **Požadovat, aby dodavatelé elektřiny poskytovali ilustrativní srovnání účtů**, která by ukazovala, kolik by na základě historických údajů o spotřebě spotřebitel platil podle nabídek s dynamickým určováním ceny, nabídek za pevnou cenu nebo nabídek podle času spotřeby. Nezávislé metody profilování rizik zákazníků by před uzavřením smlouvy se zákazníkem mohli využívat i dodavatelé. Dodavatelé by měli mít povinnost zveřejňovat příslušné informace týkající se rozdělení rizik a zásad odměňování ve standardním formátu stanoveném vnitrostátním regulačním orgánem. Kromě toho by dodavatelé mohli během plnění smlouvy poskytovat individualizované informace a rady, které by spotřebitelům pomohly upravit jejich spotřební návyky.
- **Požadovat, aby online srovnávací nástroje uváděly nejen ceny**, které nabízejí různé produkty s dynamickým určováním ceny, **ale také expozici riziku a potenciální úspory** pro spotřebitele ve srovnání s produkty za pevnou cenu nebo jinými produkty rozlišenými podle času spotřeby. Tyto nástroje by měly být neutrální, pod veřejným dohledem, aby byla zajištěna důvěra, a přístupné i digitálně méně zdatným spotřebitelům.
- **Podporovat používání automatizačních technologií** (např. systémů hospodaření s energií v domácnosti a inteligentních termostatů, inteligentních nabíječek pro elektromobily, inteligentních zařízení), které spotřebitelům pomáhají využívat výhod dynamického určování ceny bez neustálých manuálních zásahů. Členské státy se

vyzývají, aby při přípravě jakýchkoli vnitrostátních iniciativ týkajících se inteligentních spotřebičů vycházely z kodexu chování EU pro interoperabilitu energeticky inteligentních spotřebičů tak, aby podporovaly zavádění spotřebičů s interoperabilními a otevřenými flexibilními funkcemi. Členské státy by tak měly činit namísto vytváření vnitrostátních přístupů, které by mohly způsobit roztržitost jednotného trhu se spotřebiči, např. v oblasti vytápění, větrání a klimatizace (HVAC) nebo bílého zboží⁶⁵.

- **Řešit digitální začleňování a rovný přístup** tím, že se zajistí, aby spotřebitelé s omezenými digitálními dovednostmi nebo konektivitou nebyli opomíjeni. Opatření by mohla zahrnovat offline přístupová místa, linky pomoci, srovnávací nástroje využívající papírové nosiče a cílenou podporu prostřednictvím spotřebitelských organizací. Tyto kroky jsou nezbytné k zajištění toho, aby byly flexibilní nabídky dostupné všem domácnostem a nehrozilo, že nebudou dostatečně využívány z důvodu digitálních překážek.
- **Zajistit, aby vnitrostátní spotřebitelské organizace a energetické regulační orgány vypracovaly jednoduché průvodce** vysvětlující, které profily spotřebitelů jsou nejvhodnější pro smlouvy s dynamickým určováním ceny, smlouvy podle času spotřeby nebo hybridní smlouvy. Průvodce by měly rovněž zdůrazňovat cílené záruky, které jsou k dispozici spotřebitelům, kteří jsou zranitelní a trpí energetickou chudobou, jako jsou volitelné prvky „stabilizace účtů“ v rámci flexibilních smluv. Tyto mechanismy chrání domácnosti před krátkodobou volatilitou nebo dočasnými extrémními nárůsty cen a zároveň zachovávají motivaci k přesunu poptávky a mohou být navrženy jako volitelné doplňkové prvky, cílená opatření pro zranitelné skupiny nebo dočasné nástroje aktivované v obdobích krize.
- **Monitorovat pokrok a podávat o něm zprávy:** Členské státy a/nebo regulační orgány by měly sledovat využívání smluv s dynamickým určováním ceny a dopad na náklady na elektřinu pro spotřebitele a podávat příslušné zprávy o svých zjištěních, které by poskytovaly podklady pro úpravy na trhu založené na důkazech (článek 11 a článek 59 směrnice o elektřině). Monitorování by mělo zahrnovat spravedlivé a distribuční dopady, stížnosti spotřebitelů a účinnost ochranných opatření s cílem zajistit průběžné úpravy založené na důkazech. V dané souvislosti se rovněž doporučuje sledovat vývoj dalších flexibilních maloobchodních smluv s ohledem na podobné aspekty.

ZÁVĚRY

Článek 5 směrnice o elektřině stanoví strukturovaný a zároveň flexibilní regulační rámec pro veřejné cenové zásahy na maloobchodním trhu s elektřinou. Umožňuje členským státům reagovat na konkrétní výzvy, pokud jsou tyto cíle v souladu s obecným hospodářským zájmem a zásadami směrnice o elektřině. Tato adaptabilita umožňuje přizpůsobené reakce politiky a zároveň zachování soudržnosti vnitřního trhu s energií. Kritéria uvedená v článku 5 jsou rovněž usměrněním pro provádění zásahů během krize podle článku 66a směrnice o uspořádání trhu s elektřinou, čímž je zajištěna regulační konzistentnost v mimořádných situacích. Tím, že směrnice omezuje zásahy na tyto specifické případy, posiluje hlavní zásadu trhu, kterou je stanovování cen dodavatelem, a zajišťuje, že zásahy zůstanou ojedinělé a časově omezené.

⁶⁵ Komise zajistí, aby modely prohlášené za vyhovující kodexu chování signatářských výrobců bylo možné nalézt při vyhledávání v evropském registru výrobků s energetickým označením EPREL (URL: https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/eprel_cs).

Zásahy by měly být doprovázeny strukturálními opatřeními pro rozvoj účinné hospodářské soutěže nebo řešení energetické chudoby.

Článek 5 stanoví odolný a adaptabilní rámec, který řeší okamžité zranitelnosti, aniž by byl ohrožen dlouhodobý vývoj jednotného a dynamického trhu s energií v EU. Komise v této zprávě zdůraznila postupy, které mají členskými státy pomoci zlepšit provádění článku 5. Evropská komise v této fázi nenavrhuje předložit nový legislativní návrh týkající se článku 5. Komise však bude i nadále sledovat provádění článku 5 a podporovat začlenění větší flexibility v rámci maloobchodních trhů.

Sledování nedávného vývoje potvrzuje, že je flexibilita na maloobchodním trhu stále více považována za důležitý prvek pro dosažení cenově dostupného a odolného energetického systému zaměřeného na spotřebitele. V rostoucím počtu členských států jsou nyní k dispozici smlouvy s dynamickým určováním ceny, smlouvy podle času spotřeby a hybridní smlouvy, což je podpořeno postupným zaváděním inteligentního měření a jasnějšími pravidly přístupu k údajům. Pokud jsou tyto podmínky splněny,lepší se schopnost spotřebitelů aktivně se zapojit do trhu, přizpůsobit svou spotřebu, snížit své účty a přispět k celkové účinnosti systému.

Analýza zároveň ukazuje, že je třeba dosáhnout dalšího pokroku. Zavádění flexibilních maloobchodních smluv na dodávky elektřiny lze urychlit účinným prováděním směrnice o elektřině a nařízení o elektřině, jakož i vytvořením vhodných rámců, které usnadní dostupnost flexibilních nabídek na trhu. Členské státy a regulační orgány proto hrají důležitou úlohu ve vztahu ke klíčovým zúčastněným stranám při podpoře zavádění flexibilních maloobchodních smluv a při identifikaci a snižování překážek, které brání přijímání takových smluv.

Flexibilita by neměla být podporována necíleně. Naopak, musí zůstat dobrovolná, transparentní a přizpůsobená různým potřebám spotřebitelů, se zárukami pro zákazníky, kteří jsou zranitelní a trpí energetickou chudobou. Maloobchodní nabídky tohoto typu jsou nejúčinnější tam, kde lze skutečně zajistit flexibilitu, zatímco spotřebitelé, kteří jsou méně schopni se zapojit, vyžadují odpovídající ochranu.

Členské státy se vyzývají, aby zavedly osvědčené postupy obsažené v této zprávě, a podpořily tak vnitrostátní přístupy k podpoře flexibilních smluv na maloobchodním trhu. Aby dynamické určování ceny elektřiny fungovalo efektivně, potřebují spotřebitelé jasné a transparentní informace o cenách a spotřebě elektřiny, které jim umožní informované rozhodování. Zpětná vazba ke konzultaci⁶⁶ potvrdila, že transparentnost a srovnatelnost jsou pro budování důvěry nezbytné, zatímco hlavními překážkami zůstávají nedostatky v inteligentním měření a přístupu k údajům. Bez zmíněné podpory by neočekávané zvýšení účtů mohlo narušit důvěru a zpomalit přechod k flexibilnější straně poptávky.

Současně je důležité podporovat zavádění dalších flexibilních smluv, jako jsou smlouvy podle času spotřeby a hybridní produkty, aby byly uspokojeny potřeby širšího okruhu zákazníků. Podněty veřejnosti ukázaly silnou podporu hybridních modelů jako řešení, které vyvažuje cenové signály a ochranu spotřebitele. Proto by měly být zavedeny záruky, které zajistí, že všechny smlouvy zůstanou dobrovolné, transparentní a srozumitelné, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována spotřebitelům, kteří mohou být méně schopni posoudit rizika a možnosti takových produktů. Zúčastněné strany rovněž zdůraznily potřebu přiměřené

⁶⁶ Viz zpětná vazba k otevřené konzultaci, kterou Evropská komise uspořádala v rámci iniciativy „Energetický balíček pro občany – ochrana a posílení postavení spotřebitelů při spravedlivé transformaci“ (otevřená konzultace, iniciativa č. 14737), portál *Podělte se o svůj názor*, zobrazeno dne 25.9.2025; URL: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14737-Energeticky-balicek-pro-obcany-ochrana-spotrebitelu-a-posileni-jejich-postaveni-pri-spravedlive-transformaci_cs.

ochrany, zejména pro zranitelné spotřebitele, a zároveň varovaly před nekonkrétně pojatými opatřeními, která by mohla oslabit účinné cenové signály.